

Слабкий Г.О., Шень Ю.М., Фіцай П.Т.

Slabkiy H.O., Shen Yu.M., Fitsay P.T.

Вплив війни проти російської воєнної агресії на структуру мережі підрозділів закладів охорони здоров'я загального профілю з надання спеціалізованої онкологічної допомоги

The impact of the war against russian military aggression on the structure of the network of units of general health care institutions for the provision of specialized oncological care

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

State University "Uzhhorod National University", Uzhhorod, Ukraine

g.slabkiy@ukr.net

Вступ

Спеціалізована онкологічна допомога населенню є важливою складовою частиною загальної системи організації медичної допомоги, зважаючи на те, що захворюваність населення на злоякісні новоутворення є глобальною медико-соціальною проблемою [1–4]. До того ж війна проти російської воєнної агресії негативно вплинула як на стан здоров'я населення України, так і на систему охорони здоров'я [5; 6].

Вказане і визначило актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – вивчити вплив війни проти російської воєнної агресії на структуру мережі підрозділів закладів охорони здоров'я загального профілю з надання спеціалізованої онкологічної допомоги.

Об'єкт і методи дослідження

Матеріали та методи. *Матеріали:* дані галузевої статистичної звітності Міністерства охорони здоров'я (далі – МОЗ) України за 2020, 2022 та 2023 рр. Досліджено та проаналізовано статистичні дані з територій, які є підконтрольними Україні. *Методи:* бібліосемантичний, медико-статистичний і структурно-логічного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення

На першому етапі дослідження було вивчено та проаналізовано статистичні дані щодо динаміки кількості спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги в закладах охорони здоров'я загального профілю за період війни проти російської військової агресії. Наявність спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги в закладах охорони здоров'я загального профілю розглядається нами як засіб забезпечення доступності для населення зі злоякісними новоутвореннями

(далі – ЗН) спеціалізованої онкологічної допомоги. Отримані результати наведено в табл. 1.

Таблиця 1
**Кількість спеціалізованих відділень (кабінетів)
із надання онкологічної допомоги в закладах охорони
здоров'я загального профілю, 2020, 2022, 2023 рр.**

Адміністративна територія	2020 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2020 р.
Україна	482	396	385	-97
АР Крим	Дані відсутні			
Області				
Вінницька	24	17	18	-6
Волинська	9	9	7	-2
Дніпропетровська	25	19	19	-6
Донецька	16	14	15	-1
Житомирська	21	19	18	-3
Закарпатська	16	17	17	+1
Запорізька	29	14	12	-17
Івано-Франківська	17	17	17	-
Київська	18	18	18	-
Кіровоградська	12	5	5	-7
Луганська	13	10	1	-12
Львівська	28	23	23	-3
Миколаївська	12	7	9	-3
Одеська	32	26	29	-3
Полтавська	20	15	15	-5
Рівненська	19	16	15	-4
Сумська	12	12	11	-1
Тернопільська	17	17	17	-
Харківська	37	37	35	-2
Херсонська	17	8	5	-12
Хмельницька	22	22	23	+1
Черкаська	20	15	15	-5
Чернівецька	17	15	16	-1
Чернігівська	17	11	9	-8
Міста				
м. Київ	12	13	16	+4
м. Севастополь	Дані відсутні			

Таблиця 2

Кількість оглядових кабінетів у закладах охорони здоров'я загального профілю, 2020, 2022, 2023 рр.

Адміністративна територія	2020 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2020 р.
Україна	781	535	484	-297
АР Крим	Дані відсутні			
Області				
Вінницька	37	20	18	-19
Волинська	19	18	14	-5
Дніпропетровська	47	39	41	-6
Донецька	26	23	23	-3
Житомирська	24	16	13	-11
Закарпатська	23	25	25	+2
Запорізька	23	6	4	-19
Івано-Франківська	21	17	15	-6
Київська	26	20	15	-11
Кіровоградська	37	33	28	-9
Луганська	12	11	12	-
Львівська	105	31	31	-74
Миколаївська	31	23	24	-5
Одеська	32	28	25	-7
Полтавська	34	22	18	-16
Рівненська	36	27	23	-13
Сумська	48	34	34	-14
Тернопільська	13	13	13	-
Харківська	25	22	20	-5
Херсонська	26	14	7	-19
Хмельницька	34	22	23	-11
Черкаська	39	21	16	-23
Чернівецька	17	15	10	-7
Чернігівська	34	29	28	-6
Міста				
м. Київ	12	6	4	-8
м. Севастополь	Дані відсутні			

Аналіз наведених в табл. 1 даних вказує на те, що за період дослідження в системі охорони здоров'я МОЗ України кількість спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги в закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) загального профілю скоротилася на 97 (1,25 раза) і становила 385. Скорочення зареєстровано в ЗОЗ 19 (76,0%) регіонів, у ЗОЗ на території 3 (12,0%) регіонів зареєстровано їх збільшення та в ЗОЗ на території 3 (12,0%) регіонів їхня кількість залишилася без змін.

Найбільша кількість спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги в закладах охорони здоров'я загального профілю за період дослідження була скорочена в закладах охорони здоров'я таких регіонів: Запорізької – 17 (58,6%), Луганської – 12 (92,3%), Херсонської – 12 (70,6%), Кіровоградської – 7 (58,3%), Чернігівської – 8 (47,1%) областей. Дана ситуація з урахуванням складнощів воєнного часу значно знижує доступність у названих регіонах спеціалізованої онкологічної допомоги та надалі негативно вплине на рівень виживаності хворих на ЗН.

Далі було вивчено та проаналізовано статистичні дані щодо динаміки кількості оглядових кабінетів у закладах охорони здоров'я загального профілю за період війни проти російської військової агресії. Оглядові (жіночі та чоловічі) кабінети забезпечують проведення цільових профілактичних онкологічних оглядів окремих категорій населення. Усі пацієнти відповідного віку під час відвідування лікарів поліклінік профілактично оглядаються щорічно в оглядових кабінетах. Оглядові кабінети забезпечують виявлення ЗН, особливо візуальних локалізацій на ранніх стадіях розвитку хвороби.

Отримані результати наведено в табл. 2.

Аналіз наведених у табл. 2 даних вказує на те, що за період дослідження в ЗОЗ системи охорони здоров'я МОЗ України кількість оглядових кабінетів скоротилася на 297 (38,0%) і в 2023 р. становила 484. Скорочення зареєстровано в ЗОЗ 22 (88,0%) регіонів. У ЗОЗ Закарпатської області зареєстровано їх збільшення, у ЗОЗ Луганської та Тернопільської областей їх кількість залишилась без змін.

Найбільша кількість оглядових кабінетів була скорочена в закладах охорони здоров'я загального профілю за період дослідження в таких регіонах: у Запорізькій – 19 (82,6%), Вінницькій – 19 (51,4%), Херсонській – 19 (73,1%), Житомирській – 11 (45,8%), Черкаській – 23 (58,9%), Київській – 11 (42,3%), Львівській – 74 (70,5%), Полтавській – 16 (66,7%) обл. та м. Київ – 8 (66,7%). Дана ситуація стає однією із причин зниження рівня охоплення населення цільовими онкологічними профілактичними оглядами та надалі

негативно вплине на рівень первинного виявленні хворих на ЗН в занедбаних стадіях розвитку.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням профілактичної складової частини онкологічного профілю в діяльності сімейних лікарів.

Висновки

Війна проти російської військової агресії негативно вплинула на мережу й організаційну структуру спеціалізованої онкологічної допомоги в Україні, особливо в регіонах активних бойових дій і на територіях, які наближені до зони активних бойових дій.

Література

1. Рак в Україні, 2019–2020. Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби (бюлетень Національного канцер-реєстру України № 22). [Інтернет]. Київ, 2021. Доступно на: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_22/.
2. Рак в Україні, 2021–2022. Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби (бюлетень Національного канцер-реєстру України № 24). [Інтернет]. Київ, 2023. Доступно на: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_24/index.htm12.
3. Толстанов ОК, Дідік ІВ. Широта новотворів і сучасні перипетії налагодження медичної допомоги хворим онкологічного профілю (огляд літератури). Український медичний часопис. 2020; 112 (2): 88–92.

4. Федоренко ЗП, Гулак ЛО, Михайлович ЮЙ, Горох ЄЛ, Ришов АЮ, Сумкіна ОВ та ін. Рак в Україні 2018–2019. Захворюваність, смертність, показники роботи онкологічної служби [Internet]. Бюлетень № 21. Київ: Національний канцер-реєстр України; 2020. Доступно на: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_21/index.htm.
5. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Щербінська ОС, Білак-Лук'янчук ВІ. Наслідки війни з Російською Федерацією для охорони здоров'я України. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022 Гру 1; 8: 26–31.
6. Росіяни цілеспрямовано руйнують лікарні в Україні. [Internet]. Доступно на: <https://socportal.info/ru/news/v-moz-nazvali-chislo-ubitykh-vrachei-okkupantami/>.

References

1. Rak v Ukraini, 2019–2020. Zakhvoryuvanist, smertnist, pokaznyky diyalnosti onkolohichnoyi sluzhby [Cancer in Ukraine, 2019–2020. Morbidity, mortality, performance indicators of the oncology service]. Byuleten Natsionalnoho kantser-reyestru Ukrainy – Bulletin of the National Cancer Registry of Ukraine. (№ 22). [Internet]. Kyiv. Available at: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_22/. (in Ukrainian).
2. Rak v Ukraini, 2021–2022. Zakhvoryuvanist, smertnist, pokaznyky diyalnosti onkolohichnoyi sluzhby [Cancer in Ukraine, 2021–2022. Morbidity, mortality, performance indicators of the oncology service]. Byuleten Natsionalnoho kantser-reyestru Ukrainy – Bulletin of the National Cancer Registry of Ukraine. (№ 24). [Internet]. Kyiv. Available at http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_24/index.htm. (in Ukrainian).
3. Tolstanov OK, Didik IV. Shyrota novotvoriv i suchasni perypetiyi nalahodzhennya medychnoyi dopomohy khvorym onkolohichnoho profilyu (ohlyad literatury) [The breadth of new creations and modern vicissitudes of planting medical aid to help the ailing oncological profile (review of the literature)]. Ukr honey chasopis. 2020; 112 (2): 88–92 (in Ukrainian).
4. Fedorenko ZP, Gulak LO, Mykhailovych YuY, Horokh YeL, Ryzhov AYU, Sumkina OV, and others. Rak v Ukraini 2018–2019. Zakhvoryuvanist, smertnist, pokaznyky roboty onkolohichnoi sluzhby [Cancer in Ukraine 2018–2019. Morbidity, mortality, performance indicators of the oncology service] [Internet]. Bulletin № 21. Kyiv: National Chancellery-Register of Ukraine; 2020. Available at: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_21/index.htm (in Ukrainian).
5. Myroniuk IS, Slabkiy HO, Shcherbinska OS, Bilak-Lukianchuk VY. Naslidky viiny z Rosiiskoiu Federatsiieiu dla okhorony zdorov'ia Ukrainy [Consequences of the war with the Russian Federation for the healthcare system of Ukraine Women's reproductive health]. Reproduktyvne zdorov'ia zhinky. 2022 Dec 1; 8: 26–31. (in Ukrainian).
6. Rosiiany tsilespryamovano ruiniui likarni v Ukraini [The Russians are purposefully destroying hospitals in Ukraine]. [Internet]. Available at: <https://socportal.info/ru/news/v-moz-nazvali-chislo-ub-itykh-vrachei-okkupantami/> (in Ukrainian).

Мета: дослідити вплив війни проти російської військової агресії на структуру мережі підрозділів закладів охорони здоров'я загального профілю з надання спеціалізованої онкологічної допомоги.

Матеріали та методи. Матеріали: дані галузевої статистичної звітності Міністерства охорони здоров'я України за 2020, 2022 та 2023 роки. Досліджено та проаналізовано статистичні дані з територій, які є підконтрольними Україні. Методи: бібліосемантичний, медико-статистичний і структурно-логічного аналізу.

Результати. За період дослідження кількість спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги в закладах охорони здоров'я загального профілю скорочена на 97 і у 2023 році становила 385. Кількість оглядових кабінетів скорочена на 297 (38,0%) і у 2023 році становила 484.

Висновки. Війна проти російської військової агресії негативно вплинула на мережу спеціалізованих відділень (кабінетів) із надання онкологічної допомоги й оглядових кабінетів у закладах охорони здоров'я загального профілю, особливо в регіонах активних бойових дій і на територіях, які наближені до зони активних бойових дій.

Ключові слова: спеціалізована онкологічна допомога, підрозділи, заклади охорони здоров'я, війна, вплив.

Purpose: to study the impact of the war against Russian military aggression on the structure of the network of units of general health care institutions for the provision of specialized oncological care.

Materials and methods. *Materials:* data of sectoral statistical reporting of the Ministry of Health of Ukraine for the years 2020, 2022, 2023. Processed statistical data from the territories controlled by Ukraine. Methods: bibliosemantic, medico-statistical, and of structural-and-logical analysis.

Results. During the study period, the number of specialized departments (offices) for the provision of oncological care in general health care institutions was reduced by 97 and in 2023 amounted to 385. The number of examination rooms was reduced by 297 (38,0%) and in 2023 amounted to 484.

Conclusions. The negative impact of the war against Russian military aggression on the network and organizational structure of specialized oncological care in Ukraine is shown.

Key words: specialized oncological care, units, health care institutions, war, impact.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000. g.slabkiy@ukr.net, ORCID ID 0000-0003-2308-7869.

Шень Юрій Миколайович – кандидат медичних наук, докторант ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000. shen@i.ua, ORCID ID 0000-0002-8523-3414.

Фіцай Павло Томович – кандидат богослов'я, асистент кафедри громадського здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000. pavlo.fitsai@uzhnu.edu.ua. ORCID ID 0000-0001-5509-126X.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2025

Дата першого рішення 17.01.2025

Стаття подана до друку 25.02.2025